

Met de hier besproken voorstellingen als maatstaf moet de conclusie zijn, dat de jeugdensembles over voldoende kwaliteit beschikken om de geheimen van het theater voor hun doelgroep te ontsluiten. Het experimenteren met theaterdisciplines gebeurt soms wat ál te overmoedig: van de individuele artiest wordt een veelzijdigheid verwacht waarover hij simpelweg niet altijd beschikt. Dat laatste geeft de voorstellingen soms een licht-amateuristisch karakter, waarmee overigens niets negatiefs gezegd is. De toneelmakers kunnen nergens worden betrappt op onverschilligheid of gemakzucht, en dat op zichzelf is al een geweldig eerbewijs aan de jeugd en aan haar oordelend vermogen.

Jos Nijhof

Muziek

25 jaar Folkfestival Dranouter

Je kunt het je nauwelijks nog voorstellen dat de zomer niet meer dan 30 jaar geleden een zwak seizoen was voor muzikanten. Die waren maar al te blij toen *Woodstock*, het legendarische popfestival in de VS met sterren als Neil Young en Joni Mitchell, een nieuwe rage inluidde, ook in Europa: zomerfestivals!

Het was niet meteen 'Woodstock' dat Alfred den Ouden - een Dordrechter die als straatmuzikant in West-Vlaanderen belandde - voor ogen had toen hij in 1975 voor 't eerst uitpakte met een festival in Dranouter, een klein West-Vlaams dorp op de grens met Frankrijk, vlakbij Belle (Bailleul). Hij kreeg de inspiratie voor een muziekfeest in open lucht van de artiesten die in zijn folkclub kwamen spelen tijdens de winter. Vooral de Engelse artiesten waren wild enthousiast over het *Cambridge Folk Festival*. Nu, 25 jaar later, zijn Dranouter en Cambridge, die maar met een week verschil plaatsvinden, nog altijd de meest toonaangevende festivals voor rootsmuziek in West-Europa.

Maar, eerst terug naar 1975. Alfred en Kristien den Ouden hebben pas hun folkclub *De Zon* geopend op het dorpsplein van Dranouter. Een winter lang ontvangen ze folkartiesten uit Groot-Brittannië, Ierland en Frankrijk. 'Folk' was de Engelse term die ook in de Lage Landen en Frankrijk een plaats verwierf naast 'volksmuziek'. Folk was een genre dat startte vanuit de traditie maar daar moderne elementen aan toevoegde: jazzritmes, elektrische instrumenten, meerstemmige arrangementen, niet-Europese klanken. In de jaren '70 bereikte de folk ongeziene populariteit. Groepen als *Steeleye Span* en *Fairport Convention* in Groot-Brittannië en *Malicorne* of *Alan Stivell* in Frankrijk scoorden zelfs hits in de populaire charts. Het waren die groepen die jaar na jaar top of the bill waren in Dranouter en die ervoor zorgden dat het festival ook gestaag groeide. Van één avond groeide het festival uit tot een driedaags evenement, de kleine speelplaats van het dorpschooltje werd omgeruild voor een hectarengrote festivalweide met twee podia, en de publieke belangstelling steeg van 250 het eerste jaar naar achtduizend in het zesde.

Het succes van de grote groepen als *Malicorne*, *Steeleye Span* of *Planxty* en *The Chieftains* in Ierland beperkte zich in de Lage Landen niet tot dat ene dorp in de 'West-Vlaamse Bergen'. De eigen sien kreeg eindelijk de erkenning waar ze al ruim tien jaar op zat te wachten. Wannes van de Velde, 't *Kliekske* en *Rum* verwierven een

breed publiek in Vlaanderen. De eerste vooral met eigen, geëngageerde liederen die muzikaal schatplichtig waren aan de Vlaamse volksmuziek. 't *Kliekske* ontrukte voornamelijk veel instrumentale muziek uit de 18de en 19de eeuw aan de vergetelheid en *Rum* ging zich specialiseren in middeleeuwse liederen, o.a. uit het *Antwerps Liedboek*, gepubliceerd in 1544. En het succes werkte aanstekelijk op de meest nabije buitenlandse burens van het Folkfestival in Dranouter. Vreemd genoeg sloeg de vlam nooit over naar Nederland. De interesse voor vooral Ierse muziek was gigantisch. In Rotterdam schaalden jaarlijks duizenden fans zich rond de grote bands van de jaren '70, maar het succes inspireerde bitter weinig Nederlandse artiesten. Zeldzame uitzondering was Fred Piek die zich met zijn groep *Fungus* aan de Britse folkrock spiegelde. Het aanstekelijke refreintje 'Zo'n wei, zo'n wei, zo'n dwingelandij' voerde hen zelfs naar de top van de hitlijsten. Rens van der Zalm, instrumentale duizendpoot bij *Fungus*, dook nog in talloze projecten op, ook bij *Wolverlei*, zowat de enige groep die in de jaren '80 van betekenis was in Nederland.

Muzikanten in Frans-Vlaanderen ontdekten dat hun regio een enorme schat aan

Dranouter, waar deze zomer voor de 25ste keer het Folk Festival plaats heeft.

Vlaamse volkmuziek herbergde. Het liedboek *Chants Populaires des Flamands de France* van Edmond De Coussemaker (Gent, 1856) werd de bijbel voor tientallen groepjes die het daglicht zagen in Belle, Cassel, Hazebrouck en Duinkerke. Het podium van Dranouter bereiken was daarbij de ultieme droom. En dat lukte hun wel eens. Organisatoren Alfred en Kristien waren niet ongevoelig voor de muziek uit Frans-Vlaanderen. Als muzikantenduo hadden ze precies met een repertoire uit De Coussemaker naam gemaakt in de Lage Landen.

De jaren '80 betekenden een ommekeer. Folk was op zijn retour. Eén om één stapten de 'sterren' uit *Fairport Convention* en in het Groot-Brittannië van Margaret Thatcher sloeg de crisis toe en sloten de folkclubs hun deuren. De toekomst van het Folkfestival van Dranouter zag er somber uit. Festivals op zich draaiden evenwel uitstekend in Vlaanderen. Er werd zelfs een nieuw woord voor uitgevonden: 'Festivalitis', een ziekte met als symptoom dat geen enkel dorpsplein of weide zonder tent en podium bleef tijdens de zomer. Maar Dranouter bleef, tegen beter weten in, als enige de wat belegen term 'folk' in zijn naam dragen. Vele kleine folkfestivals verdwenen, andere sloegen een nieuwe richting in. Het *Boechout Folk Festival* werd *Het Sfinks Festival* en legt de nadruk op Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse rootsmuziek; *Brossella Folk* in Brussel voegde een even groot jazz-gedeelte aan de programmatie toe.

Het is de grote verdienste van Dranouter dat het zich in die voor de folk moeilijke jaren '80 toch heeft vastgebeten in het genre. Gezien het grote zuurstofgebrek in de Franse, Britse en Ierse folksien was er evenwel behoefte aan nieuwe horizons. Alan Stivell en *The Dubliners* bleven dan wel graag geziene gasten in Dranouter, maar ze moesten het gezelschap dulden van artiesten uit Oost-Europa en het Middellandse Zee-gebied en uit Afrika en Zuid-Amerika. Dat is zo gebleven tot op vandaag. Sinds Dranouter via de New Yorkse band *Kapelye* in 1984 kennismakte met *klezmer*-muziek, is het genre nooit meer van het programma weggeweest. Klezmer is de muziek die ontstond in de yiddische gemeenschap in Oost-Europa en die nu nog voortleeft, vooral onder de chassidische joden van New York.

En zo overleefde Dranouter de crisisjaren van de folk. Het woord bleef verbonden aan het festival, maar de term had inmiddels een veel bredere interpretatie gekregen. Waar de populaire muziek de hand reikte aan de volksmuziek, stond die bovenaan het verlanglijstje van de Dranouterse programmator. Franse groepen als *Les Négresses Vertes* en *Mano Negra*, of de Ierse Punkrockers van *The Pogues* werden (met behulp van oordopjes!) door de trouwe festivalbezoeker gedoogd en lokten ook het jonge volkje naar de festivalweide. Zonder twijfel is daar de basis gelegd voor het vreemde

fenomeen dat ‘Dranouter’ heet en uniek is in de Lage Landen. Uniek omdat er, tenminste in Vlaanderen, geen enkel ander festival een even groot bezoekersaantal kent (60.000 in 1998!), ondanks het feit dat op het podium naast de grote sterren als Van Morrison of Suzanne Vega nog altijd illustere onbekende Ierse violisten, Franse draailierspelers, Tuvaanse keelzangers of Galicische doedelzakspelers de revue passeren. Uniek omdat het via een niet populair muziekgenre toch verschillende dagen na elkaar de frontpagina van de Belgische kranten weet te halen. En vooral uniek omdat op een wonderlijke manier het kleine plattelandsdorp van zevenhonderd zielen in het laat-

ste stille gebied van Vlaanderen, zo'n mensenzee een week lang weet te ontvangen en te voeden zonder aan authenticiteit in te boeten.

In de zomer van 1999 viert het Folkfestival van Dranouter zijn 25ste verjaardag. Voor die gelegenheid is het gastheer voor het folkfestival van de Europese Radio Unie, met inzendingen van maar liefst twintig verschillende openbare omroepen.

Wim Chielens

Dranouter Folk Festival, Bellestraat 32, B-8958 Loker. tel.: +32/(0)57/44.69.33, fax: +32/(0)57/44.62.43.

Nadrukkelijk hedendaags: het Ictus ensemble

Omdat Brussel officieel een tweetalige stad is, opteren vele bi-culturele organisaties om strategische redenen voor een naam in een 'neutrale' taal, zoals het Engels of het Latijn. Het Latijnse woord 'ictus' duidt een benadrukking aan in gesproken woord of muziek. De nadruk die het Brusselse Ictus ensemble wil leggen, is te situeren op het vlak van de hedendaagse muziek. Ictus werd in 1994 opgericht en heeft binnen korte tijd een vaste plaats veroverd in het Brusselse muziekleven. Het werd daarin gesteund door sterke partners: het internationaal vermaarde dansgezelschap Rosas rond Anne Teresa de Keersmaeker, het Kaaitheater, de Filharmonische Vereniging van Brussel. Na Luik, waar het Ensemble Musiques Nouvelles al in 1968 werd opgericht, na Antwerpen, waar in 1989 het gelijkaardige ensemble Champ d'Action ontstond, kreeg dus ook de hoofdstad Brussel een groot ensemble dat zich toelegt op de interpretatie van hedendaagse muziek.

In vergelijking met deze twee andere ensembles is het programma van Ictus veel eclectischer. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de ontstaansgeschiedenis van het ensemble. Ictus werd opgericht in de schoot van *Rosas*, en fungeert tot op de dag van vandaag als huisorkest van dit dansgezelschap. Dat biedt het voordeel dat jaarlijks een aantal producties met veel voorstellingen inclusief buitenlandse tournees gegarandeerd is, wat een ongekende luxe is in de sector van de hedendaagse muziek. Daardoor wordt de ruimte om een zelfstandig artistiek beleid uit te stippelen echter ook wat kleiner. Het eclecticisme spruit daarnaast ook voort uit een doelbewuste keuze. Sinds zijn ontstaan worden de programma's van Ictus samengesteld door alle vaste musici van het ensemble, veeleer dan door een artistiek leider of een artistieke commissie. Dat heeft natuurlijk een grote heterogeniteit van concertprogramma's tot gevolg. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Champ d'Action dat exclusief kiest voor het meest vernieuwende repertoire in het brede veld van de hedendaagse muziek, bieden de concerten van Ictus 'voor elk wat wils' en weerspiegelt de repertoirelijst van Ictus de uiteenlopende muzikale voorkeuren van de ensemble-leden. Wel poogt het ensemble de versnippering tegen te gaan door de organisatie van thema-en portretconcerten. Tenslotte staat Ictus ook open voor grensverleggende projecten: zo werd in het najaar 1998 een improvisatie-concert op het getouw gezet tezamen met het jazz-ensemble Aka Moon. Een optreden tijdens het grootste popfestival van